

Currículum del segon cicle de l'educació infantil

Segons el Decret 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil, publicat el 16 de setembre de 2008 al DOGC número 5216.

Introducció

La finalitat de l'educació infantil en els centres és contribuir al desenvolupament emocional i afectiu, físic i motor, social i cognitiu dels infants en col·laboració amb les seves famílies, proporcionant-los un clima i entorn de confiança on se sentin acollits i amb expectatives d'aprenentatge.

Els infants, ja a l'inici de l'etapa de l'educació infantil, comencen a experimentar la connexió entre les seves famílies i l'entorn. Un entorn que s'eixampla de manera progressiva i que a partir dels referents familiars que tenen com a propis, integraran altres persones, objectes, llocs, experiències, emocions, valors, llenguatges, imatges, gustos, sons, olors, entre altres, fet que desencadena aprenentatge.

En la convivència familiar s'inicia l'educació dels infants i es fan els primers aprenentatges. Quan posteriorment els infants entren en el món escolar la responsabilitat es comparteix; per això cal un lligam entre escola i família, per tal que les nenes i els nens tinguin ple suport i un acompanyament coherent i eficaç en el seu desenvolupament personal i social.

En aquesta etapa és imprescindible que les nenes i els nens sentin que tenen un lloc en el seu entorn i que hi confien; per això cal acollir-los i acceptar-los íntegrament amb estima, conèixer-los i comprendre'ls des del respecte i l'afectivitat, i assegurar les relacions de confiança i la creació de vincles amb les persones adultes i els companys i companyes propers. Les rutines, els hàbits i el coneixement dels límits i les conductes que són acceptades els faran sentir confortables i els permetran preveure els esdeveniments, així com les conseqüències de les seves accions.

La intenció educativa d'aprendre a viure i a conviure reclama als infants un desenvolupament personal que promogui l'autoregulació, la motivació i el fet de sentir-se més confiats i responsables dels seus propis actes.

Cal també que se sentin actius i siguin capaços d'anar desenvolupant eines i recursos per conèixer el món que els envolta, iniciant-se en l'ús d'estratègies per fer una exploració activa, viscuda, pensant i raonant per elaborar explicacions que hi donin sentit i que ho puguin fer amb la confiança que seran reconeguts, valorats i ajudats en aquest camí.

Els companys i companyes i les persones adultes de l'entorn proper són part essencial d'aquest procés. L'intercanvi amb ells, la comunicació, l'empatia i la representació donen informació i ofereixen altres punts de vista que permeten ampliar i ajustar el propi raonament i construir de manera conjunta un coneixement més adaptat al context: aprendre compartint amb els altres.

L'experiència dels infants amb l'entorn ha d'ajudar-los a ser conscients de la seva autonomia i a prendre consciència del seu paper en el grup i a valorar la seva aportació.

Les nenes i els nens han de percebre i sentir que són capaços d'aprendre i de tenir nous interessos. S'han de sentir respectats en aquests interessos, en el seu ritme de treball, en les opinions i en els propis processos d'aprenentatge per anar guanyant confiança i seguretat, participant d'una manera activa en el desenvolupament de les activitats i projectes de treball.

Els mestres i les mestres actuaran com a facilitadors d'un entorn on es creïn expectatives per a l'alumnat, a través d'activitats que tinguin interès i significat i els proporcionin les mateixes oportunitats d'aprendre independentment del gènere, l'habilitat, l'edat, l'origen sociocultural i els coneixements previs.

Es presenten tres àrees de coneixement i experiència: l'àrea de descoberta d'un mateix i dels altres, l'àrea de descoberta de l'entorn i l'àrea de comunicació i llenguatges. Aquesta estructura pot ajudar a sistematitzar i planificar l'activitat docent, però no ha de suposar presentar la realitat parcel·lada, sinó que cal crear uns espais d'aprenentatge globalitzats, establint relacions entre els continguts de les diferents àrees, a fi que es contribueixi al desenvolupament de les nenes i els nens, acostant-los a la interpretació del món, donant-hi significat i facilitant-los la participació activa.

Els infants s'inicien i avancen en la descoberta d'un mateix a partir de les relacions que estableixen amb els altres. D'aquesta interconnexió entre el jo i l'altre en sorgeix el sentit de promoure el benestar amb un mateix i amb els altres, en el si d'una societat que cada dia esdevé més complexa. La intenció de fomentar els valors i el sentit de la democràcia, de la pluralitat i de la justícia, les competències associades a la relació intrapersonal i la relació interpersonal, encapçalen el desplegament de l'àrea de descoberta d'un mateix i dels altres, els continguts de la qual es dirigiran a impulsar uns aspectes, íntimament lligats entre si: l'autoconcepte i l'autoestima, la formació socioemocional, el moviment i l'acció i l'autonomia.

La descoberta d'un mateix, doncs, no es pot entendre sense la descoberta de l'altre: ambdós aspectes es troben en el procés de construir-se integralment. Per això, aquesta àrea ha de promoure les relacions i exploració del jo i dels altres, descobrint i desenvolupant possibilitats emocionals, sensorials, d'acció, d'expressió, d'afectivitat, de relació i de regulació, referides al moviment, a les emocions i als sentiments, i als hàbits.

Caldrà donar al cos la importància que es mereix, i promoure el joc com a activitat natural de l'infant d'aquesta etapa, que li permetrà integrar espontàniament l'acció amb les emocions i el pensament, afavorint el seu desenvolupament personal i social.

Ja abans d'iniciar el segon cicle de l'educació infantil els infants elaboren, d'una manera informal, intuïcions sobre el món que els envolta. L'escola ha de

connectar amb els interessos i les actituds que manifesten aprofitant la seva curiositat i entusiasme per fer créixer aquest coneixement viscut d'una manera cada vegada més estructurada.

L'àrea de descoberta de l'entorn ha d'ajudar els infants a elaborar explicacions sobre els objectes i les situacions que els interessin i els preocupin en cada moment i procurar, alhora, que es formin una idea d'ells mateixos com a persones amb capacitat d'aprendre i amb recursos per emprendre reptes.

Així mateix, la matemàtica esdevé una eina per conèixer l'entorn: quantificant, mesurant, localitzant; permet que se superi el simple coneixement físic i avanci fins a predir, comprovar, generalitzar, fer models, que és una manera d'abstreure.

L'aprenentatge depèn en gran mesura de la quantitat i de la qualitat d'ocasions que hagin tingut per dur-lo a la pràctica. Les situacions de vida diària en proporcionen moltes, però cal que l'escola asseguri per a tots els infants experiències prou riques i que els acompanyi en els aprenentatges, impulsant el plantejament d'interrogants, encaminant la resposta a les seves preguntes, oferint materials, recursos i estratègies que ajudin a través dels llenguatges a connectar i fer conscients les experiències viscudes.

En l'àrea de comunicació i llenguatges les nenes i els nens experimentaran els diferents usos i funcions dels llenguatges, en un ambient amb condicions favorables que ho faciliti i on es desenvolupi la comunicació tant verbal com no verbal. Per això serà imprescindible establir una relació afectiva positiva entre l'infant i la persona adulta, i entre els mateixos infants, així com una comunicació intensa, fluida i agradable entre tots els membres de la comunitat educativa.

Per mitjà de la llengua oral l'infant podrà relatar fets i vivències, explorar coneixements, expressar i comunicar idees i sentiments, verbalitzar el que està imaginant, regular la pròpia conducta i la dels altres, participar en la solució de conflictes, reconèixer i gaudir de les formes literàries i percebre, doncs, que la llengua és un instrument d'aprenentatge, de representació, de comunicació i de gaudi.

Els llenguatges plàstic, musical, corporal i matemàtic han de facilitar als infants els mitjans per desenvolupar les seves possibilitats d'expressió. La persona adulta s'ha de mostrar atenta per escoltar l'infant i observar-lo des del respecte, seguint el desenvolupament de les seves capacitats. Ha d'acompanyar el nen i la nena en el procés creatiu, conduint-los del dubte a l'experimentació, a gaudir del gest, del moviment, de la mirada, dels sons, de la veu, tot motivant, estimulants i donant suport; potenciant també la satisfacció de fer els seus propis descobriments.

A la nostra societat, l'entorn immediat de l'infant és ple de lletra impresa. L'infant té curiositat i interès per descobrir per a què serveix i com funciona. Es tracta d'encaminar aquest interès perquè s'iniciï i s'impliqui en el procés de descoberta i comprensió del funcionament del codi escrit. Les situacions de

comunicació real en què intervenen la lectura i l'escriptura són les més idònies per a aquest aprenentatge.

L'ús funcional i significatiu de la lectura i de l'escriptura ha de portar, doncs, amb la intervenció educativa pertinent, a l'inici del coneixement i característiques del text escrit, adquisició a què s'arribarà en el cicle inicial de l'educació primària.

Atesa la importància del llenguatge audiovisual i les tecnologies de la informació i la comunicació, caldrà fer present en els processos d'ensenyament i aprenentatge la comprensió i l'expressió de missatges audiovisuals i el seu ús en les diverses tasques escolars.

També caldrà desenvolupar actituds positives vers la pròpia llengua i la dels altres, despertant sensibilitat i curiositat per conèixer-ne d'altres, així com una primera aproximació, especialment en el darrer curs del cicle, a l'ús oral d'una llengua estrangera. Els recursos comunicatius i lingüístics seran claus per al seu desenvolupament personal i per a l'adquisició de nous coneixements.

Capacitats

L'educació infantil afavorirà el desenvolupament de les capacitats i la seva interrelació, que ha de permetre als nens i a les nenes créixer integralment com a persones en el món actual, amb uns aprenentatges continuats i progressius, que seguiran en l'etapa d'educació primària amb l'adquisició de les competències bàsiques que ha d'assolir l'alumnat en finalitzar l'educació obligatòria.

Els objectius de cicle precisen les capacitats que els infants han d'haver desenvolupat en acabar el segon cicle de l'educació infantil, en relació amb continguts de les àrees i els criteris d'avaluació.

El desenvolupament de les capacitats és el resultat del que s'aprèn. Així, doncs, al llarg de l'etapa de l'educació infantil els infants hauran d'anar desenvolupant les capacitats a l'entorn dels eixos següents:

1. Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma.

L'autoconeixement, la construcció i l'acceptació de la pròpia identitat, l'autoestima, l'educació de les emocions, l'autoexigència i el desenvolupament d'estratègies d'aprenentatge, del pensament crític i d'hàbits responsables són essencials per aprendre a ser i actuar de manera autònoma.

L'infant haurà de ser capaç de:

Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.

Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d'ell mateix i dels altres.

Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia.

2. Aprendre a pensar i a comunicar.

Organitzar i exposar les pròpies vivències; cercar i gestionar informació provinent de diferents fonts i suports; emprar diferents tipus de llenguatges (verbal, escrit, visual, corporal, matemàtic, digital), en la comunicació d'informacions, sentiments i coneixements; treballar de manera cooperativa i ser conscients dels aprenentatges propis, avançar en la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament propi.

L'infant haurà de ser capaç de:

Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques bàsiques.

Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges.

3. Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.

Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes i cercar alternatives esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

L'infant haurà de ser capaç de:

Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.

Mostrar iniciativa per afrontar situacions de la vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.

4. Aprendre a conviure i habitar el món.

La conscienciació de la pertinença social i comunitària, el respecte per la diversitat, el desenvolupament d'habilitats socials, el funcionament participatiu de la institució escolar, el treball en equip, l'empatia vers els altres, la gestió positiva dels conflictes, el desenvolupament de projectes en comú, etc., afavoreixen la cohesió social i la formació de persones compromeses i solidàries.

L'infant haurà de ser capaç de:

Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica de conflictes.

Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social.

Objectius

El segon cicle de l'educació infantil contribueix a desenvolupar en l'alumne/a les capacitats següents:

1. Identificar-se com a persona tot sentint seguretat i benestar emocional, coneixent el propi cos, les seves necessitats i possibilitats, els hàbits de salut, i guanyar confiança en la regulació d'un mateix.
2. Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resolent situacions quotidianes amb actitud positiva i superant les dificultats.
3. Sentir que pertany a grups socials diversos, participant-hi activament i utilitzant els hàbits, actituds, rutines i normes pròpies.
4. Aprendre amb i a través dels altres, gaudir de la relació i integrar-se en el grup tot establint relacions afectives positives amb actituds d'empatia i col·laboració i intentant resoldre conflictes de manera pacífica.
5. Observar i experimentar en l'entorn proper amb curiositat i interès, interpretant-lo i fent-se preguntes que impulsin la comprensió del món natural, social, físic i material.
6. Conèixer experiències, històries i símbols de la cultura pròpia del país i de la d'altres companys i companyes, generant actituds de confiança i respecte per les diferències i valorant les relacions socials i afectives que s'hi estableixin.
7. Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
8. Comprendre les intencions comunicatives d'altres infants i persones adultes i expressar-se mitjançant la paraula, el gest i el joc.
9. Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà dels llenguatges corporal, verbal, gràfic, musical, audiovisual i plàstic; iniciar el procés d'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura, de les habilitats matemàtiques bàsiques i de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.
10. Aprendre i gaudir de l'aprenentatge, pensar i crear, qüestionar-se coses, fer-les ben fetes, plantejar i acceptar la crítica i fer créixer el coneixement d'una manera cada vegada més estructurada.

Àrees

Descoberta d'un mateix i dels altres

Autoconeixement i gestió de les emocions

Exploració i reconeixement de característiques bàsiques del propi cos: parts, canvis físics, creixement, necessitats bàsiques. Integració de les descobertes en un esquema i una imatge corporals de bases sòlides i flexibles.

Exploració i reconeixement de les pròpies possibilitats a través del cos: emocionals, sensorials i perceptives, motrius, afectives i relacionals, expressives i cognoscitives.

Acceptació positiva de les pròpies característiques, tant capacitats com limitacions personals.

Actitud optimista, esforç i iniciativa per anar resolent situacions de dificultat: físiques, emocionals, relacionals i intel·lectuals; comptant amb l'ajut de les persones adultes o els iguals.

Identificació de les emocions bàsiques: amor, alegria, tristesa, enuig i por a partir de les pròpies vivències. Associació amb causes i conseqüències. Relació entre coneixement i acció.

Expressió de les pròpies emocions per mitjà dels diferents llenguatges: corporal, plàstic, musical i verbal. Adquisició progressiva del vocabulari referit a les emocions.

Confiança i seguretat en els progressos propis. Autoregulació progressiva d'emocions per aconseguir un creixement personal i relacional satisfactori.

Joc i moviment

Gust i valoració del joc, l'exploració sensorial i psicomotriu com a mitjà de gaudi personal i de relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes.

Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos.

Expressió, a partir de l'activitat espontània, de la vida afectiva i relacional mitjançant el llenguatge corporal.

Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració.

Organització progressiva de la lateralitat.

Experimentació i interpretació de sensacions i significats referits a l'espai: dintre-fora, davant-darrere, segur-perillós, entre altres, i referits al temps: ritme, ordre, durada, simultaneïtat, espera.

Creixement personal en el desenvolupament de diversos jocs: de maternitat, de contrastos, exploratoris, sensoriomotors, simbòlics.

Comprensió i valoració progressiva de la necessitat de normes en alguns jocs

Prudència davant algunes situacions de risc o perill.

Relacions afectives i comunicatives

Exploració, acceptació, respecte i valoració positiva dels trets característics dels altres, sense prejudicis ni estereotips que dificulten la convivència.

Interès i confiança per acostar-se afectivament a les emocions de les altres persones. Sensibilitat i percepció de les necessitats i els desitjos dels altres amb progressiva actitud d'ajuda i de col·laboració.

Sentiment de pertànyer al grup i compromís de participar en projectes compartits.

Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència.

Disposició a la resolució de conflictes mitjançant el diàleg, a l'assumpció de responsabilitats i a la flexibilització d'actituds personals per trobar punts de coincidència amb els altres i arribar a acords.

Autonomia personal i relacional

Autoregulació progressiva d'hàbits d'autonomia i rutines referits a la cura del cos: higiene, descans, alimentació, seguretat.

Aplicació d'hàbits d'autonomia i rutines en la vida escolar, mostrant iniciativa i esforç per trobar personalment solucions a situacions i dificultats superables, sabent demanar ajuda quan faci falta i acceptar-la quan calgui.

Exercitació progressiva d'hàbits que afavoreixin la relació amb els altres: cura, atenció, escolta, diàleg i respecte.

Participació en la cura i manteniment dels objectes i espais col·lectius.

Incorporació progressiva d'hàbits beneficiosos per a la salut com a benestar personal i interpersonal.

Iniciativa per fer propostes, comunicar experiències i participar activament en la presa de decisions.

Desig d'autonomia i iniciativa pròpia.

Seguretat i confiança en les pròpies possibilitats d'aprenentatge i satisfacció pels progressos assolits.

Descoberta de l'entorn

Exploració de l'entorn

Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: materials, objectes, animals, plantes, paisatges.

Observació i identificació de qualitats d'elements de l'entorn.

Observació i identificació de fenòmens naturals: dia, nit, sol, pluja, núvols, vent, entre altres, i valoració de la seva incidència en la vida quotidiana.

Identificació de figures tridimensionals: esfera, cilindre i prisma, i planes: triangle, quadrilàter i cercle, que formen part d'elements de l'entorn.

Observació i identificació de l'entorn social: l'escola, el carrer, el barri, el poble o ciutat. Reconeixement de pertinença a la família, a l'escola, al grup classe, i les relacions que s'hi estableixen.

Observació de la diversitat de costums, maneres d'interpretar la realitat, procedències, llengües familiars, entre un mateix i els companys i companyes de classe i acceptació d'aquesta realitat com una manera d'aprendre.

Identificació de festes, tradicions, històries o llegendes de l'entorn proper i de Catalunya. Interès per participar en activitats socials i culturals i per conèixer manifestacions pròpies de les cultures de companys i companyes de classe.

Identificació de diferents ocupacions i serveis que desenvolupen les persones adultes de l'entorn.

Ús de diferents recursos gràfics per recollir i comunicar les observacions com el dibuix o la càmera fotogràfica, entre altres.

Valoració de les normes que regeixen la convivència en els grups socials, tot establint relacions de respecte i col·laboració amb les persones de l'entorn proper.

Respecte pels elements de l'entorn natural i social i participació en actuacions per a la conservació del medi.

Experimentació i interpretació

Observació i reconeixement de semblances i diferències en organismes, objectes i materials: color, grandària, mida, plasticitat, utilitat, sensacions i altres propietats.

Experimentació d'accions que provoquen canvis en objectes i materials, fent anticipacions i comparant els resultats.

Ús d'instruments d'observació directa i indirecta per a la realització d'exploracions i d'experiències, tant analògics com digitals: lupes, balances i sensors per a la recollida i posterior anàlisi de dades. Iniciació en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Mesurament d'objectes manipulables per conèixer-ne les característiques i comparar-los. Ús d'estratègies de mesurament de longitud, capacitat, massa, temps, temperatura, fent estimacions i prediccions i usant unitats no convencionals.

Observació de característiques i comportaments d'alguns animals i plantes en contextos diversos: com són, com s'alimenten, on viuen, com es relacionen.

Reconeixement dels canvis que es produeixen en animals i plantes en el decurs del seu desenvolupament, interpretant les primeres nocions d'ésser viu i cicle.

Curiositat i iniciativa per la descoberta, per fer-se preguntes, cercar informació de diferents fonts, compartir-la amb els companys i companyes de classe, i organitzar-la en els diferents models.

Verbalització dels processos i dels resultats, evocant l'experiència realitzada i valorant les aportacions dels altres.

Representació gràfica del procés seguit en l'experimentació i de la interpretació dels resultats.

Reconeixement i interpretació de diferents rols observables en entorns propers i quotidians.

Raonament i representació

Comparació, ordenació i classificació d'objectes i material, establint relacions qualitatives i quantitatives, per reconèixer patrons, verbalitzar regularitats i fer anticipacions.

Construcció de la noció de quantitat i inici de la seva representació.

Reconeixement i representació de nombres en situacions diverses, adonant-se que són presents en situacions quotidianes i per a què es fan servir: quantitat, identificació, ordre i situació.

Reconeixement de seqüències i ordenació temporal de fets i activitats de la vida quotidiana. Identificació de sèries i predicció de la seva continuïtat.

Aplicació d'estratègies de càlcul per afegir, treure, repartir i agrupar reconeixent la modificació de les quantitats i fent estimacions de resultats.

Situació dels objectes en l'espai, reconeixent la posició que ocupen i la distància respecte d'un punt determinat. Orientació en espais habituals de l'habitatge, l'escola i d'entorns coneguts, fent ús de la memòria espacial.

Ús d'estratègies per resoldre situacions que requereixin coneixements matemàtics. Verbalització dels processos i valoració dels resultats.

Adquisició progressiva de l'autonomia cognitiva que genera el treball basat en l'experimentació i el raonament, amb la comprovació, el contrast i la justificació com a manera habitual de conèixer i d'elaborar explicacions.

Identificació d'alguns canvis en la vida quotidiana i els costums en el pas del temps i en situacions properes. Consciència del pas del temps, els dies, les setmanes, els mesos i les estacions. Ús del calendari.

Identificació de canvis que es produeixen en l'entorn i en el temps, establint relacions causa-efecte.

Ús del dibuix com a mitjà de representació: observació de la realitat, processos, canvis.

Elaboració i interpretació de representacions gràfiques senzilles sobre dades de la vida quotidiana.

Identificació d'informacions proporcionades pels diferents mitjans de comunicació, i expressió de la pròpia opinió.

Comunicació i llenguatges

Observar, escoltar i experimentar

Sensibilitat i interès per l'escolta, l'observació i l'exploració de les possibilitats sonores, simbòliques, cinètiques i plàstiques d'elements de l'entorn.

Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara converses, contextos de joc, activitats de la vida quotidiana i activitats relacionades amb la cultura.

Ús d'estratègies per comprendre els altres quan s'expressen verbalment, adoptant una actitud positiva i de respecte envers les llengües.

Comprensió del llenguatge no verbal com a expressió de les emocions.

Curiositat, interès i gaudi davant les creacions musicals, visuals, literàries, audiovisuals, plàstiques, obres escèniques, usant estratègies per escoltar, mirar i llegir.

Escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, llegendes, poesies, endevinalles i dites, tradicionals i contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.

Escolta activa de creacions musicals per a la discriminació, identificació i captació de la pulsació i ritmes, estructures, qualitats dels sons, melodies i harmonies.

Experimentació amb tècniques plàstiques i audiovisuals bàsiques: dibuix, pintura, collage, modelatge, estampació, edició gràfica amb ordinador i imatge, treballant l'alfabet visual: punt, línia, taca, color, textura, volum, enquadrament, punts de vista i llum.

Exercitació de destreses manuals: retallar, esquinçar, arrugar, punxar i plegar, adquirint coordinació oculomanejadora.

Exploració de diferents instruments: llapis, retoladors, pinzells, ratolí i teclat d'ordinador, i tampons, per produir missatges escrits o gràfics.

Experimentació amb el gest i el moviment, dansant, jugant a crear diferents moviments amb el cos, per saber trobar la pròpia capacitat expressiva i les emocions que comporta.

Progressió en el domini i l'ús de la veu, a partir de jocs i de la cançó, així com en les habilitats i actituds necessàries per a l'ús dels instruments musicals.

Iniciació als usos socials de la lectura i l'escriptura. Exploració de materials de l'entorn, com etiquetes, cartells, llibres i revistes, en suport de paper o digital, que contenen text escrit.

Satisfacció per les descobertes i els progressos individuals i de grup en les habilitats lingüístiques i expressives.

Parlar, expressar i comunicar

Interès per compartir interpretacions, sensacions i emocions provocades per les produccions artístiques: literàries, musicals, teatrals, plàstiques i audiovisuals.

Ús i valoració progressiva de la llengua oral per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, desigs i sentiments, com a forma d'aclarir, organitzar i accedir al propi pensament, per regular la pròpia conducta i la dels altres.

Ús de recursos expressius del propi cos i de suports visuals en la comunicació oral.

Expressió i comunicació de fets, sentiments i emocions, vivències o fantasies a través del dibuix i de produccions artístiques: musicals, plàstiques, escèniques i audiovisuals.

Utilització d'estratègies per fer-se comprendre i per comprendre els altres, amb imitació de models i amb un ús de la llengua cada vegada més acurat: pronunciació clara, estructura gramatical correcta, lèxic precís i variat, entonació i to de veu apropiats.

Gust per participar en les converses amb l'ús progressiu de les normes que regeixen els intercanvis lingüístics: torns de parla, atenció, manteniment i canvi de tema, adequació al context, i de les formes establertes socialment per iniciar, mantenir i finalitzar les converses.

Participació en converses sobre diferents temes, tot compartint les descobertes, hipòtesis, desitjos, sentiments i emocions, aprenent a contrastar i a incorporar les aportacions dels altres.

Ús de la llengua per mostrar acords i desacords i resoldre conflictes de manera apropiada i assertiva.

Utilització d'instruments tecnològics (TIC) i del llenguatge audiovisual com a mitjà de comunicació, per enregistrar, escoltar i parlar.

Comunicació a través del codi matemàtic en situacions de la vida quotidiana.

Interpretar, representar i crear

Ús dels llenguatges verbal, musical, plàstic, matemàtic, audiovisual i corporal com a objectes de diversió, de creació i d'aprenentatge a través de jocs lingüístics i expressius. Apreciació de l'estètica de les formes literàries -ritme i rima- i artístiques, i de les sensacions i emocions que provoquen.

Descoberta i coneixement progressiu de les relacions entre el text oral i l'escrit.

Ús d'estratègies per aproximar-se a la lectura, com són ara identificació de paraules significatives i usuales, ús del context i de la forma de l'escrit, reconeixement de lletres, ús de les il·lustracions, gràfics i altres imatges que acompanyen els textos.

Iniciativa i interès per produir textos escrits en contextos significatius amb diferents funcions i amb aproximació progressiva a l'escriptura convencional.

Utilització de la intuïció, la improvisació, la fantasia i la creativitat tant en l'observació i l'escolta com en els processos creatius artístics.

Ús de materials i tècniques plàstiques per fer representacions de manera creativa.

Creació individual i col·lectiva de diferents tipus de textos, com són ara contes, relats, rodolins i endevinalles, gaudint del plaer de la creació de móns imaginaris a través de les paraules i les imatges.

Interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'arreu del món, i representació de personatges, fets i jocs d'expressió corporal.

Adquisició d'actituds i habilitats necessàries per posicionar-se com a intèrpret, oient, compositor o director: escoltar, observar, interpretar i crear.

Ús de llibres, també en format multimèdia, per imaginar, informar-se, divertir-se, estar bé.

Utilització d'instruments tecnològics en els processos creatius per al treball amb la fotografia, el vídeo i l'ordinador a través dels programes oberts d'edició de textos, gràfics, presentacions. Expressió audiovisual per crear històries, dibuixar i pintar amb editors gràfics i multimèdia.

Iniciació en les habilitats per a l'anàlisi de la llengua, correspondència so-grafia, segmentació sil·làbica, amb ús de vocabulari específic per referir-se a alguns dels seus elements bàsics: paraula, lletra, so, títol. Gust per provar, reformular i reflexionar sobre la llengua.

Reconeixement i ús de llenguatge matemàtic amb nombres, símbols i codis que poden ser llegits pels altres i que tenen significats compartits per la societat en contextos reals i situacions progressivament més complexes.

Ús de procediments, com ara preguntar, negociar, predir, planificar, raonar, simular.

Construcció de la noció de quantitat i inici de la seva representació.

Valoració i respecte per les produccions orals, gràfiques i escrites pròpies i dels companys i companyes.

Criteris d'avaluació

1. Saber explorar i reconèixer les parts, les possibilitats i característiques del seu propi cos. Expressar-se amb les pròpies emocions i iniciar-se en la seva identificació.

2. Participar en el joc, a través del moviment, assimilant sensacions referides a l'espai i al temps i amb una comprensió progressiva de la necessitat d'unes normes.

3. Tenir interès i confiança en els altres i sentir-se part del grup, establint relacions afectives positives mútues.

4. Fer de manera autònoma, progressivament, activitats habituals referents a la pròpia cura, a les tasques escolars i en la relació amb els altres.

5. Identificar característiques i regularitats en l'entorn natural, social i cultural, i utilitzar els recursos gràfics per recollir i comunicar les observacions.

6. Fer anticipacions i comparacions dels resultats de les experimentacions, emprant les mesures adequades i la seva representació gràfica.
7. Aplicar estratègies de càlcul, comparar, ordenar, classificar, reconèixer patrons i verbalitzar-ho.
8. Usar la llengua oral, el gest i les imatges per expressar idees, desitjos, sentiments i emocions; escoltar i participar de manera activa en situacions habituals de conversa i d'aprenentatge amb l'ús d'un llenguatge no discriminatori, i amb actitud de respecte vers altres cultures i diferents llengües.
9. Mostrar interès per la descoberta progressiva de les relacions entre el text oral i l'escrit, iniciar-se en l'ús funcional de la lectura i l'escriptura. Crear de manera individual i col·lectiva petits textos i dibuixos.
10. Manifestar les habilitats necessàries per poder escoltar, observar, interpretar i crear en els diferents llenguatges: verbal, corporal, plàstic, musical, matemàtic i audiovisual, i incorporar la iniciació als instruments tecnològics (TIC).